

Повстанський загін під керівництвом Володимира Греся був створений навесні 1920 року, згідно рішення правління Чорнухинської української соціалістичної організації (керівник Григорій Юрченко) для збройної боротьби проти більшовицької влади на території Лохвицького повіту.

26 квітня 1920 року Польська та Українська армії розпочали наступ на більшовиків і 7 травня ними було взято Київ. Загін сформувався в той час коли на Київ, що був зайнятий більшовиками наступала Польська та Українська армії, тож поява загону в тилу більшовиків допомогла наступу цих армій та взяття ними Києва. Метою загону було встановлення української влади та ліквідація більшовицької влади на теренах Лохвиччини.

Влада Директорії у Києві протрималась недовго. Після залишення Польськими військами та збройними частинами УНР Києва і відступу їх склалась несприятлива обстановка для діяльності загону. Невизначеність перспективи боротьби, обіцянки представників більшовицькою влади амністії для учасників загону, наближення зими – це ті чинники, які в грудні 1920 року привели до розформування загону. Таким чином загін отамана Греся діяв з травня 1920 року до 24 грудня 1920 року, коли з близько 200 козаків загону - 75 (разом з керівниками) здалися і пішли під амністію, решта ж козаків перейшли до інших невеликих загонів, або боролися самостійно аж до 1924-25 років.

В майбутньому більшість повстанців була знищена комуністичною владою. (В.Р.)

**Список козаків повстанського загону отамана Гонти.
Керівництво загону:**

Володимир Гресь («Гонта») – отаман.

Сергій Гресь («Будяк», «Галайда» за П.Л.) – політрук.

Григорій Юрченко – керівник Чорнухинської української соціалістичної організації.

Федір Полях («Костриця») – начальник штабу (писар).

Мусій Цимбал, Гаврило Ващенко.

Чорнухинська сотня.

Сотник – Володимир Гресь («Гонта»), м-о Чорнухи

1. **Апостол Андрій** – ад'ютант В.Греся, Загинув в 07.11.1921 р. за 12 км від Чорнух в урочищі «Лозова» під час бою з загоном комуністичним Углова. Застрелений з нагана Угловим. (П.Л.)
2. **Борсук Мусій Демидович** 1894 р.н., с.Харсіки
3. **Богдановець**
4. **Борсук Панас Демидович**, 1898 р.н., с.Харсіки
5. **Борсук Павло Демидович**, 1900 р.н., с.Харсіки
6. **Борсук Федір Демидович**, 1904 р.н., с.Харсіки – втік від розстрілу у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
7. **Брекало Панас Антонович** – сотник (резерв)
8. **Ващенко Андрій** с.Харсіки – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
9. **Ващенко Гаврило** – перший помічник отамана, с.Кізлівка
10. **Ващенко Іван** с.Харсіки – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
11. **Гарбут Іван** – Повстанець загону Єни до 1926 р. Переслідуваний загоном ГПУ прийняв бій забарикадувавшись у хаті Дейманівки(?). Після закінчення набоїв підірвав себе з братом гранатою. (П.Л.)
12. **Гарбут Костя** – керівник повстанського загону чисельністю до 40 осіб у с.Білоусівка (В.Г.)
13. **Гарбут Олександр** – Повстанець загону Єни до 1926 р. Переслідуваний загоном ГПУ прийняв бій забарикадувавшись у хаті Дейманівки. Після закінчення набоїв підірвав себе з братом гранатою (П.Л.)
14. **Голуб Микола** – Повстанець загону Єни до 1926 р. Після 1926 р. його доля невідома.(П.Л.)
15. **Денисенко Ігор** с.Чорнухи – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
16. **Денисенко Павло** с.Чорнухи – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
17. **Доля Назар** – Повстанець загону Єни до 1926 р. Після 1926 р. його доля невідома.(П.Л.)
18. **Зрібняк Іван** с.Чорнухи – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
19. **Єна Іван** (Євген за П.Л.) – Повстанець загону Єни до 1926 р. Після 1926 р. його доля невідома. (П.Л.)
20. **Кленаг Сергій** с.Харсіки – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
21. **Кравченко Олександр** с.Харсіки – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.) Кривобок
22. **Олександрів Олександр** с.Чорнухи – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
23. **Ольшанський Володимир** – Повстанець загону Єни до 1926 р. був поранений у ноги в хаті Федора Середи у х.Байрак, де була влаштована засідка на повстанців. Помер від ран. Похований у невідомому хуторі. (П.Л.)

24. **Ольшанський Іван Іванович**
 25. **Пишкало Никифор** – за дорученням отамана передав лист у Лохвицьку ЧК про полоненого голову волосного ЧК Міцита.
 26. **Приймак Грицько** с.Чорнухи – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
 27. **Приходько Яким Григорович**, 1899 р.н., с.Харсіки – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
 28. **Приходько Павло** – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
 29. **Середа Сергій** – Повстанець загону Єни до 1926 р. Після 1926 р. його доля невідома.(П.Л.)
 30. **Таран Василь** – Повстанець загону Єни до 1926 р. Убитий з засідки біля с.Жабки.(П.Л.)
 31. **Таран Петро** – керівник повстанського загону з с.Осняг (В.Г.)
 32. **Терещенко Іван** с.Чорнухи – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
 33. **Харсіка Яким** _____, 1895-98 р.н., с.Харсіки
 34. **Червяк Олексій** (по-вуличному Гиб), 1899-90 р.н., с.Харсіки. Колишній повстанець, завербований ЧК, агент ЧК. Вбитий повстанцями в урочищі «Кут» неподалік хутора Липового.
 35. **Червяк Петро** с.Чорнухи – розстріляний у Лохвиці в 1922 році. (П.Л.)
 36. **Шевченко Василь** – Повстанець загону Єни до 1926 р. . Убитий з засідки біля с.Жабки.(П.Л.)
 37. **Щирій Олекса** (П.Л.) – у одному з лісів підступно вбитий з пістолета колишнім повстанцем, агентом ГПУ Олексієм Червяком.
 38. **Яготинець Павло** – Повстанець загону Єни до 1926 р. Загинув від кулі міліціонерів поблизу села Дейманівки.(П.Л.)
-

Вороньківська сотня

Сотник – Михайло Потапович Нестеренко, псевдо «Пан Недобитий», 1896 р.н., с.Вороньки

1. **Безгубенко Степан**, «Моряк»,1901 р.н., с.Піски (О.П).
2. **Вовк Михайло Мойсейович**, с.Вороньки (О.П).
3. **Гавриленко Микола Никанорович**, с.Вороньки (О.П).
4. **Гавриленко Митрофан Петрович**, с.Вороньки (О.П).
5. **Гонта**, с.Вороньки (О.П).
6. **Грицай Кость**, с.Вороньки (О.П).
7. **Зубко Григорій**, с.Вороньки (О.П).
8. **Іващенко _____ Сергійович**, с.Вороньки. (О.П).
9. **Іващенко Г_____**, с.Вороньки (О.П).
10. **Іващенко Карпо Федорович**, с.Вороньки (О.П).
11. **Кисіль Микита**, с.Вороньки (О.П).
12. **Ковбаса Кость Лукич**, 1900 р.н., з с.Вороньки (О.П).
13. **Ковбаса Федір**, с.Вороньки (О.П).
14. **Колот Микола Олександрович**, «Безбородько», 7.05.1899 р.н.,с.Сухоносівка (О.П).
15. **Литка Павло Павлович**, «Блакитний»,3.03.1898 р.н., с.Сухоносівка (О.П).
16. **Мись (Миць?) Олександр**, с.Сухоносівка (О.П).
17. **Несторенко Іван Васильович**, с.Вороньки (О.П).
18. **Падня Віктор**, с.Вороньки (О.П).
19. **Перелет Леонтій Никонович**, «Швагурка» 1901 р.н., с.Вороньки (О.П).
20. **Петренко Тимофій**, с.Вороньки (О.П).
21. **Попов (син дяка)**, с.Вороньки (О.П).

22. Савицький Федір Калістратович, с.Городище (О.П).
23. Савицький Федір Кирилович «Соловей», с.Городище (О.П).
24. Сова М _____, с.Вороньки (О.П).
25. Соляник Григорій Трохимович, с.Сухоносівка (О.П). В кінці 1920-х (?) емігрував у Францію.(В.Н.)
26. Тур Павло, (командир) с.Вороньки (О.П).
27. Фарлей (О.П).
28. Шинка Тимофій Іванович, «Сагайдачний», 1901 р.н., с.Поставмуки (О.П).
29. Щербаков Архип «Ярмак»1899 р.н.. с.Переломки, Столбінської волості, Гомельського повіту. (О.П).
30. Юрченко П _____, с.Вороньки (О.П).
31. Юрченко Яків, с.Вороньки (О.П).
32. Яриш Петро, с.Вороньки (О.П).

Білоцерківська сотня

Сотник – Володимир Ларіонович Запорозький, 1894 р.н.,
с.Ковалі.
???

Галайда – сотник, керуючий Лубенською групою повстанського війська на Полтавщині.

1. Сизенко Олексій Герасимович «Чумак», «Майор»- сотник, помічник Галайди (О.П).
2. Петренко Тимофій, с.Вороньки (О.П).
3. Юрченко Яків, с.Вороньки (О.П).

Джерела:

- 1.«Отаман Гонта 1920 року», Олекса Пугач, Полтава, ТОВ «Рік» 2006 р.
- 2.«Отамани Полтавського краю – борці за волю України» Віктор Ревезук, Полтава, «Дивосвіт», 2011 р.
- 3.«Історія одного повстання» Павло Лютаревич, ел.копія публікації.
<http://ounuis.info/publications/item/456-istoriia-odnoho-povstannia-na-poltavshchyni-ta-ukrainske-pidpillia-v-rokakh-1920-1926.html>
4. «Нариси з історії та соціально-економічного розвитку населених пунктів Білоусівської сільської ради Чорнухинського району Полтавської області (с.Білоусівка, Синяківщина та Суха Лохвиця), Василь Голосник, КП «Прилуцька міська друкарня», 2015 р.

Скорочення:

- (П.Л.) – Павло Лютаревич
(О.П.) – Олекса Пугач

(В.Р.) – Віктор Ревезук
(В.Г.) – Василь Голосник
(В.Н.) – Вадим Назаренко

М.Лисенко *26.12.2015 р.*